

Handreiking Mosquito®

De Mosquito® is een geluidssysteem dat kan worden ingezet om bepaalde plaatsen onaantrekkelijk te maken voor overlast veroorzakende (hang)jongeren. Het systeem verspreidt een hoog frequent geluid dat door jongeren tot ongeveer 25 jaar als zeer irritant wordt ervaren en door de meeste ouderen niet meer gehoord kan worden.

De Mosquito® wordt sinds begin 2006 in een toenemend aantal Gemeenten ingezet om vaak hardnekkige en zware overlast van groepen hangjongeren te beperken. Op dit moment zijn meer dan 500 systemen geleverd in meer dan 125 Gemeenten.

Het Ministerie van BKZ heeft in december 2008 een verkenning gepubliceerd naar inzet en juridische mogelijkheden van de Mosquito®. De Minister heeft aangegeven, dat een wettelijk kader voor inzet van de Mosquito® door Gemeenten noodzakelijk is maar is niet voornemens hierin te voorzien. Zij legt deze verantwoordelijkheid bij de Gemeenten.

In overleg met de Tweede Kamer zegde de Minister in januari toe in overleg te treden met de VNG over richtlijnen voor het gebruik van de Mosquito®. Dit overleg is volgens BKZ op dit moment (juni 2009) gaande. Eventuele richtlijnen zouden dan als advies van de VNG aan gemeenten kunnen gaan. Overigens staat het dan Gemeenten vrij naar eigen beoordeling van deze richtlijnen af te wijken.

Op basis van de uitkomsten van de Verkenning en ervaringen in een groot aantal Gemeenten geven wij in de handreiking informatie die nuttig kan zijn bij het voorbereiden en/of verdedigen van een besluit tot toepassing van de Mosquito®.

Wij hebben ons bij het tot stand komen van deze bijdrage laten inspireren door de Handreiking Cameratoezicht Uitgave 2006. Hoewel een landelijk wettelijk kader voor toepassing van de Mosquito® op dit moment niet gegeven is, zijn er veel overeenkomsten zodat hieraan een belangrijk houvast kan worden ontleend.

Aanvullingen en correcties op dit stuk zijn van harte welkom (info@rhinegroup.nl)

Politiek

In maart 2008 zijn over de inzet van de Mosquito® (kritische) Kamervragen gesteld door mevr. R. Leijten van de Socialistische Partij. Hierop is door de Minister van BKZ, mede namen de Minister voor Jeugd en Gezin in april 2008 een Verkenning toegezegd.

Medio november heeft de Minister de Tweede Kamer mondeling geïnformeerd, dat zij niet voornemens was een wettelijk kader voor de Mosquito® te scheppen. Een aantal fracties in de Tweede Kamer hebben hierop aangedrongen op een nadere toelichting en intussen de Minister via een motie (31 700 VII 20/11/2008 SGP/CDA/VVD/PvdA) gevraagd Gemeenten niet te ontraden of te ontmoedigen de Mosquito® te gebruiken, alvorens met de Kamer is overlegd over de (grond)wettelijkheid en wenselijkheid van deze voorzieningen.

De verkenning is op 10 december 2008 verschenen.

Samengevat komt de Minister in de Verkenning t.a.v. de feitelijke situatie tot de conclusie dat:

- De Mosquito® effectief is. Gemeenten rapporteren afname van overlast (geen verplaatsing).
- Gemeenten de Mosquito® verantwoord inzetten in overlast situaties waar andere middelen geen effect (meer) hebben. In alle gevallen de Politie bij de plaatsingen betrokken is.
- Ook private partijen zoals woningcorporaties, scholen, vervoersbedrijven en burgers gebruik maken van de Mosquito®. *(Dit laatste is niet juist sinds 2006 zijn er 2 Mosquito aan particulieren geleverd waarvan er 1 niet meer in gebruik is en een 1 na overleg met Politie op eigen terrein wordt gebruikt).*
- Besluit tot inzet van de Mosquito® gebeurt meestal door het college van B&W, in een enkel geval door de burgemeester.
- Circa de helft van de geënquêteerde Gemeenten maakt voor de Mosquito® gebruik van een APV Regeling (onthefing op grond van geluidshinder).

De Verkenning bevestigt nogmaals, dat bij normaal gebruik van de Mosquito® geen gevaar voor gehoorschade bestaat.

De Minister geeft aan, dat momenteel een formeel wettelijke grondslag voor het gebruik van de Mosquito® ontbreekt. Gemeenten hebben in beginsel de ruimte door gebruik van haar verordenende bevoegdheid in een juridische grondslag te voorzien.

Indien private partijen de Mosquito® inzetten op een wijze die onverenigbaar is met APV-bepalingen kan de Gemeente gehouden zijn hier tegen op te treden.

Vervolgens gaat de Verkenning uitgebreid in op mogelijke inbreuk op grondrechten en mensenrechten, waarbij de Minister aangeeft dat indien de Mosquito® inbreuk maakt op grondrechten er mogelijk bezwaren kleven aan het gebruik door Gemeenten van haar verordenende bevoegdheid omdat dan een specifiek wettelijke grondslag vereist zou zijn (RCG: die de Minister thans niet wenst te verschaffen).

Het plaatsen van een Mosquito® en het gebruik ervan is een feitelijk handelen. Een bestuursrechtelijke voorziening in de vorm van bezwaar of beroep tegen een dergelijk feitelijk handelen is niet mogelijk. Wel kan een belanghebbende hier civielrechtelijk, vanwege een vermeend onrechtmatig handelen, een actie uit onrechtmatige daad stellen. Dit vereist dat er:

- a) Sprake is van een partij die schade heeft geleden of dreigt te leiden
- b) een direct causaal verband bestaat tussen die schade en het feitelijk handelen zelf en
- c) een bepaalde mate van onzorgvuldigheid wordt aangetoond aan de zijde van de schadeveroorzakende partij (in dit geval de Gemeente die tot plaatsing heeft besloten)

Een belanghebbende zou dus een civielrechtelijke procedure tegen een Gemeente kunnen beginnen. Bij de uiteindelijke beoordeling van de rechter zullen feiten en omstandigheden (noodzakelijkheid, subsidiariteit, proportionaliteit, besluitvorming en wettelijk kader) een belangrijke rol spelen. In deze Handreiking gaan wij verder in op aspecten rond besluitvorming en inzet van de Mosquito® vanuit dit perspectief.

Wie mag besluiten tot plaatsing van een Mosquito® ?

Anders dan bij camera toezicht zijn er dus op dit moment geen wettelijke bepalingen, regels of vergunningen die het gebruik van de Mosquito® voor wie dan ook bij voorbaat aan beperkingen onderhevig maken.

Voor private partijen betekent dit dat zij in beginsel vrij zijn de Mosquito® te plaatsen. Zij moeten er echter rekening mee houden, dat indien een plaatsing naar de mening van Politie of Gemeente onrechtmatig is hiertegen aan de hand van een APV kan worden opgetreden. Veel APV's kennen een artikel over het hinderlijk verspreiden van geluid (Voorbeeld Rotterdam 4.1.5). Basis voor optreden tegen een onrechtmatige plaatsing zou ook kunnen liggen in Artikel 5.37 Burgerlijk Wetboek.

In een aantal gevallen hebben Gemeenten plaatsing van een Mosquito® gebruik gemaakt van een bestaande APV door een ontheffing te verlenen voor het veroorzaken van geluidsoverlast.

Voor Gemeenten lijkt een besluit door het College van B&W en meer in het bijzonder de Burgemeester en de aangewezen weg.

Op dit moment is nog niet duidelijk hoe het advies van de VNG er uit zal zien. Voorzover ons bekend heeft alléén de Gemeente Amstelveen tot nu toe een specifieke Mosquito® Bepaling in haar APV opgenomen:

Inzet Mosquito in de openbare ruimte - Beleidsregels Mosquito

Burgemeester en wethouders maken bekend dat zij op 17 februari 2009 de volgende beleidsregels heeft vastgesteld met betrekking de inzet van een mosquito in de openbare ruimte op grond van artikel 3.1. van de Algemene plaatselijke verordening (APV):

De beleidsregels voorzien in een kader voor de zorgvuldige en afgewogen inzet van de mosquito.

Doel mosquito

Het gebruik van de zogenoemde mosquito is er op gericht een bepaalde groep mensen tot gedragsverandering te brengen, namelijk het zich verwijderen van een bepaalde plaats. Uit onderzoek is gebleken dat bij normaal gebruik van de mosquito's deze niet tot gehoorschade leiden (TNO heeft hier een onderzoek naar uitgevoerd).

Beleidsregels

1. Er moet sprake zijn van structurele en ernstige overlast.
2. De plaatsing moet onderdeel zijn van een integrale aanpak jeugd overlast .
3. De plaatsing is technisch mogelijk en effectief.
4. De plaatsing is tijdelijk.
5. Elke 6 maanden wordt de noodzaak van de inzet heroverwogen.

Indiening aanvraag ontheffing APV plaatsing Mosquito's</B.

Binnen de gemeente zijn op dit moment in totaal twee mosquito's geplaatst bij de westelijke entree van het winkelcentrum Middenhoven ter plaatse van het AH-filiaal en de aldaar gevestigde snackbar. Hiervoor is een ontheffingsverzoek op grond van de APV ingediend voor het in werking hebben van deze mosquito's elke dag van 20.00 uur tot 6.00 uur. Daarbij is aangegeven dat - uitzonderingen daargelaten - in principe deze mosquito's pas vanaf 22.00 uur in werking zijn.

Zodra op deze aanvraag een beslissing is genomen, zal dit in het Amstelveens Weekblad bekend worden gemaakt.

Noodzakelijkheid, Subsidiariteit en proportionaliteit

Uiteraard zal een Gemeente vóórdat tot plaatsing van een Mosquito® wordt besloten moeten beoordelen of een dergelijke maatregel redelijk is in het licht van de hinder en overlast die hangjongeren veroorzaken (Noodzakelijkheidsis). Gelet op eerdere antwoorden van de Minister staat het Gemeenten vrij deze beoordeling naar eigen inzicht uit te voeren. De Minister geeft aan dat het bij de besluitvorming betrekken van de Gemeenteraad zinvol kan zijn maar legt dit niet dwingend op.

Alternatieve mogelijkheden om tegen overlastgevende jongeren op te treden zijn talrijk. Van het openstellen van wijkcentra met activiteiten voor jongeren, via inzet van coaches, klassieke muziek of draaiorgels tot cameratoezicht, gebiedsverboden en samscholingsverboden.

Of aan voorzieningen voor de jeugd voldoende aandacht is gegeven is een moeilijk objectief te beoordelen gegeven. Hierover zal waarschijnlijk een politieke afweging moeten worden gemaakt. Er zal echter meestal een grens zijn aan de tijden waarop jeugdvoorzieningen opgesteld kunnen zijn. Als overlast voor een buurt zich 's nachts na 1.00 uur voordoet is het aantal alternatieve maatregelen waarschijnlijk gering.

Van alle dwingende methoden is o.i. de Mosquito® de meest vriendelijke. In eerdere antwoorden op Kamervragen geeft de Minister aan, dat de Mosquito® een voor het doel waarvoor hij wordt ingezet juiste intensiteit heeft en de effecten op de bewegingsvrijheid beperkt zijn. Als besloten wordt, dat er geen andere, minder ingrijpende, maatregelen mogelijk zijn (subsidiariteit) blijven er verschillende mogelijkheden de inzet van de Mosquito® op de gegeven situatie aan te passen (proportionaliteit). Uiteraard moet worden voorkomen dat door inzet van de Mosquito® hinder ontstaat voor hen die géén overlast veroorzaken en waarop de inzet dan ook niet gericht is. Het instrument biedt hiervoor verschillende mogelijkheden:

- De Mosquito® kan eenvoudig door middel van een timer worden geactiveerd op bepaalde tijden. Vrijwel alle geleverde units worden op deze manier gecontroleerd.
- Het is mogelijk het volume van de Mosquito® op een lagere stand te zetten.
- Door de Mosquito® zorgvuldig te plaatsen en te richten kan het bereik ervan vrij nauwkeurig worden gericht.
- Indien gewenst zijn er verschillende mogelijkheden de Mosquito® op afstand b.v. in combinatie met cameratoezicht te activeren. Op niet al te lange termijn verwachten wij dat het mogelijk zal zijn "hanggedrag" automatisch te detecteren en vervolgens daarop te reageren.
- Het is mogelijk de Mosquito® via een GSM-Module door omwonenden binnen bepaalde tijden (b.v. alleen na 23.00 uur) te laten activeren. Hiermee ligt controle en verantwoordelijkheid voor inzet van het instrument direct bij belanghebbenden binnen een door de Gemeente bepaald tijds kader en kan het gebruik dus door jongeren zelf door gedrag en dialoog worden beïnvloed.

Van evident belang, ook in een belangenafweging, is de vaststelling, dat de Mosquito® duidelijk het gewenste effect heeft. Periodiek moet worden beoordeeld of de doelstellingen die met het plaatsen van de Mosquito® werden beoogd zijn bereikt en of handhaving van de Mosquito® nog langer een noodzaak is. Het is meestal eenvoudig de Mosquito® (tijdelijk) buiten gebruikt te stellen of op andere tijden te activeren. Dit lijkt ons alleen zinvol als met het uitzetten van de Mosquito® een redelijk belang gediend wordt.

Natuurlijk is het wenselijk de tijden waarop de Mosquito® actief is aan te passen aan de omstandigheden. Kinderen spelen 's zomers langer buiten dan in de winter etc. Het is belangrijk de mogelijkheid van aanpassingen van insteltijden vooraf te regelen. Zie Beheer.

Samenvattend: *(letterlijk uit de Verkenning)* " Hoewel niet evident sprake is van een inperking van het grondrecht op onaantastbaarheid van het lichaam, geven verschillende hiervoor genoemde omstandigheden* voldoende serieuze aanknopingspunten om niettemin met die normstelling rekening te houden. Aldus is een formeel wettelijke grondslag vereist, indien inzet van het instrument beleidsmatig wenselijk wordt beoordeeld. Daarvoor is vereist dat er een dringende maatschappelijke behoefte aan het instrument aanwezig is, alsmede dat bij de inzet voldaan kan worden aan eisen van proportionaliteit en subsidiariteit".

*In deze Handreiking gaan wij onder Discussie nader in op een aantal in de Verkenning genoemde omstandigheden die tot deze o.i. onjuiste conclusie leiden.

Risico's

Uiteraard moet kunnen worden uitgesloten, dat inzet van de Mosquito® risico op gehoorschade oplevert. Weliswaar concludeert de Minister van BKZ in haar verkenning, dat "bij normaal gebruik geen gevaar voor gehoorschade bestaat" maar wat is normaal gebruik en wanneer is er wel risico?

Er is veel onderzoek gedaan naar de invloed van geluid op het menselijk gehoor. De conclusies zijn éénduidig, dit is geen onderwerp van wetenschappelijke discussie. Zo wordt aangenomen, dat hoogfrequent geluid (zoals dat van de Mosquito®) minder schadelijk is dan de voor iedereen hoorbare geluid met een frequentie < 8-10 kHz. De meeste regelgeving zoals b.v. vervat in de ARBO Wet gaat uit van geluid in dit lagere frequentiegebied. Door ons hierop in dit hoofdstuk te richten bouwen we dus in ieder geval al een veiligheidsmarge in.

Geluid kan acute gehoorschade veroorzaken of bij overschrijding van een bepaald niveau gedurende een langere periode. De grens voor acute gehoorschade ligt bij 130 dB. Dit niveau wordt door de Mosquito® bij lange na niet gehaald.

Voor langdurige blootstelling is de huidige gezondheidsnorm 80 dB(A) daggemiddelde (8 uur blootstelling). Bij 85 dB(A) daggemiddelde wordt van een werkgever verlangd dat hij maatregelen neemt. Bij toename van het geluidsniveau neemt de toegestane blootstellingduur af:

<u>Volume</u>	<u>Toegestane blootstelling</u>	
80 dB(A)	8 uur per dag	
83 dB(A)	4 uur per dag	
86 dB(A)	2 uur per dag	
89 dB(A)	1 uur per dag	<u>Dus met iedere 3 dB(A) toename halveert de tijd.</u>
92 dB(A)	½ uur per dag	
95 dB(A)	¼ uur per dag	

In de hoogste stand heeft de Mosquito® een output van 95dB(A) op 1 meter afstand. Omdat hoogfrequent zich zeer directioneel verspreidt geldt deze waarde alleen recht vóór de unit. In zijdelingse richting neemt het volume snel af.

Het gemeten volume neemt af met 6dB(A) bij iedere verdubbeling van de afstand.

Hieruit kan de volgende tabel worden gegenereerd:

Afstand	1 mtr	2 mtr	4 mtr	8 mtr	16 mtr
Volume dB(A)	95	89	83	77	71
Tijd/daggemiddelde	15 min.	1 uur	4 uur	16 uur	∞

Om de kans op vandalisme te beperken wordt de Mosquito® bij voorkeur gemonteerd op een hoogte van 3 meter of hoger. Het is daardoor onwaarschijnlijk dat de iemand op enig moment op < 2 meter afstand van de unit komt, laat staan daar langere tijd verblijft.

Indien het onvermijdelijk is de unit lager te monteren kan gekozen worden voor één van de lagere volume instellingen tot 74dB(A) die standaard in de unit voorzien zijn.

Belangrijk: De op deze manier berekende veilige blootstelling is een daggemiddelde over een langdurige periode recht vóór de unit.

TNO heeft vastgesteld, dat het volume zijdelings van de unit 17dB(A) lager ligt dan recht vóór de unit. Indien iemand zich dus op korte afstand van de Mosquito® ophoudt en daar heen en weer beweegt zal het gemiddelde geluidsvolume waaraan hij of zij wordt blootgesteld snel verminderen.

Om in het gebied te komen waar risico op gehoorschade zou kunnen bestaan moet iemand zich dus dagelijks, gedurende een langere periode (de ARBO Wet geeft waarden voor werkplekken) op korte afstand recht vóór de Mosquito® ophouden. Dit natuurlijk gedurende de tijden, dat de Mosquito® is ingeschakeld.

Het geluid van de Mosquito® is zo irritant voor diegenen die het nog kunnen horen dat het onwaarschijnlijk is, dat zij zich lang in de directe nabijheid van de unit zullen ophouden. Theoretisch zou het kunnen zijn dat een moeder die zelf het geluid niet meer kan horen zich dagelijks enige tijd recht voor een Mosquito® posteert en zou haar kind aan een mogelijk riskante dosis geluid blootstelt. Om deze mogelijkheid uit te sluiten kan

overwogen worden de aanwezigheid van de Mosquito® d.m.v. waarschuwingsborden (hieronder een voorbeeld) kenbaar te maken.

De Mosquito® kan zodanig worden ingesteld dat zolang hij is ingeschakeld iedere minuut een voor iedereen hoorbare toon klinkt. Indien dergelijke borden dus in een winkelcentrum of metrostation zouden moeten worden geplaatst kan de waarschuwing ook aangeven wanneer er geen "risico" bestaat.

Voor het meten van het geluidsvolume in het frequentiegebied van de Mosquito® is een speciale decibelmeter noodzakelijk. U kunt deze via ons betrekken.

Baby's en heel jonge kinderen

Er is geen enkele aanwijzing dat bepaalde leeftijdsgroepen door blootstelling aan geluid een bovengemiddeld risico zouden lopen. Voor heel jonge kinderen en baby's geldt dat ze niet of nauwelijks op het geluid van de Mosquito® reageren. Over de reden hiervan zijn verschillende meningen die tot dezelfde conclusie leiden:

- Baby's en hele jongere kinderen kunnen over het algemeen hogere tonen waarnemen dan ouderen. Het geluid van de Mosquito® komt daarom niet in de buurt van hun gehoorrens en ervaren het daarom als minder irritant.
- Dr. Bart Vinck, audioloog aan de Universiteit van Gent is het met deze verklaring oneens. Volgens hem vinden heel jonge kinderen het geluid minder lastig omdat ze nog niet aangeleerd hebben dergelijke hoge tonen als irritant te ervaren.

Overigens blijkt in de praktijk dat Mosquito® systemen vrijwel nergens worden geplaatst of op tijden ingesteld zijn, dat baby's en heel jonge kinderen aan het geluid blootgesteld kunnen worden.

Hoogfrequent geluid dringt niet door muren en (dichte) ramen. Zie ook TNO Rapport.

Hoortoestellen

Moderne gehoorapparaten registreren tonen boven 8kHz niet. Het geluid van de Mosquito® (>17kHz) wordt dus door gehoorapparaten niet versterkt.

Honden en andere dieren

Honden lijken niet op het geluid van de Mosquito® te reageren. Net als bij heel jonge kinderen komt dit waarschijnlijk omdat honden veel hogere tonen kunnen waarnemen dan mensen (50kHz). Op straat worden honden aan veel harder geluid blootgesteld dan de Mosquito® produceert.

In 2008 is onderzoek verricht door de Tollgate Breeding Center for Guide Dogs en de School of Veterinary Medicine en Science, University of Nottingham waarbij 45 Labradors,

Golden Retrievers en Duitse Herders werden ingezet. Dit onderzoek concludeert "no distracting effect of significant magnitude".

Duiven en andere vogels reageren (helaas) in het geheel niet.

Installatie en beheer

Plaatsing van de Mosquito® is zeer eenvoudig. Wij adviseren dit in eigen beheer te laten uitvoeren of een door ons aanbevolen of lokaal bekende installateur in te schakelen. Snelle service in geval van noodzakelijke reparatie bij storing of onverhoopt molest is belangrijk.

Wij adviseren ook het beheer van de Mosquito® goed te regelen, zodat duidelijk is wie in een voorkomend geval de insteltijden kan wijzigen en wie hiervoor opdracht kan geven. Aanpassing van de schakeltijden in overleg met jeugd of buurt kan sterk bijdragen aan de acceptatie van de Mosquito®.

In de praktijk blijkt, dat plaatsing van één Mosquito® die een deel van een overlastgebied bereikt al voldoende is om de jongeren zich te laten verplaatsen. Het hart van een hangplek blijkt nl. aan een aantal voorwaarden te moeten voldoen:

- De locatie moet bij slecht weer beschutting bieden.
- Er moet overzicht zijn over alle mogelijk aanrijd/loop routes van Politie.
- Er moet actie en uitzicht zijn maar liefst ook de mogelijkheid om zich aan sociale controle te onttrekken.

Vaak verspreid zich de overlast vanuit zo'n specifieke locatie over een groter gebied maar als door plaatsing van een Mosquito® één of meerdere van deze basisvoorwaarden vervallen wordt naar een andere locatie in een ander gebied gezocht. Het komt zelden voor dat de groep eenvoudig 25 meter verderop gaat staan.

In de praktijk blijkt ook, dat zelden een aantal Mosquito® systemen aansluitend worden geplaatst om een groter gebied te bereiken. Meestal gaat het op een locatie om één Mosquito® die dus een klein specifiek gebied bereikt. Ook hierdoor valt o.i. moeilijk staande te houden, dat de vrijheid van beweging wordt aangetast. Juist de specificiteit van de maatregel kan een belangrijke factor zijn bij belangenafweging.

De Mosquito® kan desgewenst gekoppeld worden aan een GSM Module. Door (kosteloos) het nummer te bellen wordt de Mosquito® voor een in te stellen tijd geactiveerd. Daarna schakelt de unit automatisch uit. De gedachte is dat door bewoners zelf controle over het middel te geven een dialoog met de overlast veroorzakende jongeren mogelijk blijft. Vaak wordt de overlast niet veroorzaakt door de aanwezigheid van jongeren maar door bepaald gedrag. Als dat gedrag in overleg – met op de achtergrond de dwang van de Mosquito® - achterwege blijft zal er ook geen aanleiding zijn de Mosquito® te activeren.

Discussie

De juridische beschouwing is zeer theoretisch van aard en behandelt voornamelijk grondwettelijke overwegingen. De conclusie is dat een Gemeente zelf mag besluiten tot inzet en dan vervolgens mogelijk het risico loopt, dat een dergelijk besluit kan worden aangevochten.

Indien een belanghebbende inderdaad zou besluiten een procedure te beginnen om een Gemeente te dwingen inzet van de Mosquito® te beëindigen zal een oordeel van de civiele rechter worden gevraagd. Het gaat dan om vragen als:

- Leidt de belanghebbende schade?
- Is het geluid van de Mosquito® hieraan debet?
- Welke belangen zijn met inzet van de Mosquito® gediend?
- Is voor deze inzet een (voldoende) wettelijk kader? Heeft een Gemeente het besluit tot inzet voldoende zorgvuldig onderbouwd.

De Verkenning geeft aan, dat de praktijk op dit moment is dat Gemeenten de Mosquito® op een verantwoorde manier inzetten, het middel effectief is en er geen risico voor gehoorschade is. Het lijkt ons redelijk om aan te nemen, dat op basis van huidige inzichten ook toekomstige inzet van de Mosquito® door Gemeenten zorgvuldig zal zijn.

De Mosquito® is sinds begin 2006 op de Nederlandse markt. Eind 2006 waren er meer dan 100 geplaatst, eind 2007 bijna 250 en eind 2008 bijna 500. In deze hele periode is er voor zover wij kunnen nagaan nergens een formele klacht bij een Gemeente of Politie ingediend, laat staan een rechterlijke procedure aangespannen. Ook inzet door private partijen (~50% van het aantal plaatsingen) heeft voor zover ons bekend nergens aanleiding gegeven tot optreden van een Gemeente op basis van een APV. De discussie over de Mosquito® lijkt daarom vooral van politieke aard.

Opvallend is, dat in de Verkenning nergens aandacht wordt besteed aan de omstandigheden die voor Gemeenten aanleiding kunnen zijn tot inzet van de Mosquito®. Duidelijk is, dat het hierbij gaat om een ernstige en hardnekkige problematiek waarvoor tal van instrumenten zijn en worden ontwikkeld: APV verbodsbepalingen over samenscholing, hinderlijk gedrag, verwijderen uit de Gemeente, gebiedsverboden, noodbevoegdheden, bestuurlijke ophouding, meldingsplicht e.d.

Het is de vraag of dergelijke maatregelen in een verder rustige straat waarin zich een "gebruikspunt" van een om de hoek gelegen coffeeshop bevindt effectief zijn en niet buiten proportioneel (subsidiariteit). De bewoners die tot diep in de nacht door op zich onschuldig maar luidruchtig gedrag van groepjes jongeren uit hun slaap worden gehouden zijn gebaat bij een oplossing. Een Mosquito® gekoppeld aan een bewegingsmelder die alléén het kleine gebiedje waar het om gaat bereikt en na een bepaald tijdstip actief is lost een dergelijk probleem zonder inzet van politie op.

Theoretisch is de uitwerking van deze 'APV' instrumenten specifiek (alleen op de veroorzaker van overlast gericht) en zou de Mosquito® iedereen tot ongeveer 30 jaar treffen en aldus beperken in zijn/haar bewegingsvrijheid.

De Mosquito® richt zich inderdaad alléén op de groep jongeren die typisch verantwoordelijk is voor overlast en niet op ouderen. Hiermee wordt voorkomen, dat iedereen onnodig last heeft van de maatregel. Een o.i. vergezochte conclusie is, dat daarmee de Mosquito® op gespannen voet staat met het verbod op discriminatie.

Het geluidsvolume van de Mosquito® is op enige afstand nauwelijks meer of zelfs minder dan een normale conversatie, verkeersgeluiden, het geluid van een mobiele telefoon of andere geluiden waaraan wij permanent worden blootgesteld. Het geluid is voor de doelgroep echter op den duur zeer hinderlijk en daardoor effectief. Het gaat dus niet om het volume van de boodschap maar de inhoud. Een draaiorgel en klassieke muziek die wordt gespeeld om b.v. een winkelgebied onaantrekkelijk te maken voor hangjongeren valt in dezelfde categorie zintuiglijke beïnvloeding. Qua volume en intentie kan de Mosquito® worden vergeleken met een herhaaldelijk afgespeelde aanmaning op een roltrap of loopband om rechts te houden of door te lopen.

De Mosquito® veroorzaakt geen gehoorschade maar kan voor jongeren een voorbijgaand onprettige ervaring opleveren. Voor overlast veroorzakers is dit precies de bedoeling. Voor andere jonge passanten is dit onwenselijk. Deze onwenselijke effecten worden in de praktijk al vrijwel uitgesloten door de locaties en tijden waarop de Mosquito®'s worden

ingezet. Niemand heeft 's avonds na 23.00 uur nog iets te zoeken op een schoolplein of voetbalkooi in een woonwijk. De grootste kans op hinder bestaat op drukke locaties zoals (metro)stations. Hier wordt echter vaak gekozen voor handmatige inschakeling ingeval van daadwerkelijke overlast. Wij verwachten overigens, dat in 2009 technologie beschikbaar zal komen waarmee "hanggedrag" in dergelijke drukke omgevingen automatisch kan worden gedetecteerd.

Wij achten de kans op aantoonbare feitelijke schade door de Mosquito® uiterst gering. Schade van politieke/principiële aard moet dan afgewogen worden tegen andere belangen die een gemeente door inzet van de Mosquito® beschermt. Hierbij speelt een rol hoe zorgvuldig een gemeente tot inzet is gekomen en hoe het beheer geregeld is. Uiteraard zullen wij gemeenten die toch met een juridische procedure worden geconfronteerd op alle mogelijke manieren ondersteunen.

Bijlagen

Op aanvraag beschikbare rapporten en informatie:

- Brief en Verkenning door Minister van BZK
- Testrapport TNO Akoestisch onderzoek Mosquito® Mark II
- ISVR Rapport (Universiteit van Southampton) rapport over veiligheid Mosquito®
- "Damage to human hearing by airborne sound of very high frequency or ultrasonic frequency" – Institute of Sound and Vibration Research
- Effect of ultrasonic devices on the distraction behaviour of guide dogs
- Legal Opinion Mosquito in relation to Human Rights Act 1998
- B&W Voorstel Gemeente Amersfoort – "Beleidskader Inzet Mosquito®"
- Handleiding en Plaatsingsinstructie Mosquito Mark4
- Beeldmateriaal voor uitvoeren eigen informatiemateriaal

Deze stukken worden u op aanvraag digitaal toegestuurd.

Voor meer informatie:

Rhine Consulting Group BV
Handelsweg 1a
3481 MJ Harmelen

Tel. 0348- 48 65 86
Fax 0348 – 48 06 54
E-mail: info@rhinegroup.nl
Website: www.rhinegroup.nl